

Vasile Goldiș – director of the „Românul” newspaper

Vasile Goldiș – director al ziarului „Românul”

Conf. univ. dr. Eugen GAGEA

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Abstract

As director at the „Românul” newspaper from Arad, in the period 1911-1918, Vasile Goldiș convinces the personalities of the time, whom through their writing kept up high the flag of the battle against the foreign oppression.

Rezumat

În calitate de director al ziarului „Românul” din Arad, în perioada 1911-1918, Vasile Goldiș atrage toate personalitățile timpului, care prin scrisul lor au ținut sus steagul luptei împotriva asupririi străine.

Key words: director, personalities, the „Românul” newspaper, battle, oppression

Cuvinte cheie: director, personalități, ziarul „Românul”, luptă, asuprire

Introducere

Personalitatea lui Vasile Goldiș (1862-1934) a atras atenția multor cercetători, care au pus în lumină mai cu seamă aportul său deosebit la realizarea statului național unitar. Era firesc să fie așa, pentru că a fost omul providențial care a redactat „Declarația” de la Oradea a Consiliului Național Român, precum și cunoscutele manifeste: „Către națiunea română” și „Către popoarele lumii”, cel care a pregătit organizarea Adunării Naționale de la 1 Decembrie 1918, mobilizând sute de mii de români care au luat parte la marele eveniment istoric de realizare a Marii Uniri de la Alba Iulia.

În calitate de director al ziarului „Românul” din Arad – în perioada 1911-1918, Vasile Goldiș atrage toate personalitățile timpului, care prin scrisul lor au ținut sus steagul luptei împotriva asupririi străine.

Ziarul „Românul” a apărut la Arad cu începere de la 1-14 ianuarie 1911, adăugându-se celorlalte publicații românești din Transilvania, cu deosebire „Transilvania” și „Trbuna”, care luptau împotriva asupririi străine, devenită tot mai apăsătoare în condițiile dualismului.

Din comitetul de conducere al Ziarului „Românul” au făcut parte: Teodor Mihali, dr. Vasile Lucaciu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Romul Veliciu, dr. Aurel Lazăr și dr. Valeriu Moldovan.

Ziarul a avut ca director pe Vasile Goldiș, dar numeroase alte personalități proeminente ale științei și culturii românești s-au succedat, în funcții de redactor – responsabil sau editor – pentru Ziarul Românul: Atanasie Hălmăgean, Constantin Savu, prof. Vanda Stoica, dr. Sever Miclea, Ion Clopoșel și alții, fapt ce a contribuit la cunoașterea principiilor care au stat la baza înfăptuirii actului istoric al Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

„Românul” – spune Vasile Goldiș – (GOLDIȘ, 1922, p. 460), „s-a născut din necesitatea de a se arăta solidaritatea națională a românilor din Ardeal împotriva nechibzuinței și păcătoasei încercări de a desființa acea solidaritate, de a slăbi astfel lupta națională de pe vremea, a întârzia răsărirea libertății și plinirea vremii. A învins însă „Românul”.”

„În cursul îngrozitorului război, „Românul” a fost piatra credinței românești, goarna însuflețirii și a nădejzii El singur. Dintre rândurile tipărite într-însul sălta spre ceruri flacăra luminătoare a minunii ce era să vie. Aduceți-vă aminte! Și atunci ungurii l-au suprimat dar Românul a supraviețuit iar la Alba Iulia, el făcea chemarea, directorul lui este autorul hotărârilor istorice din Cetatea lui Mihai, în 1 Decembrie din anul 1918”.

„... Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în Ziua de 18 noiembrie (1 Decembrie 1918), decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România” (GOLDIȘ, 1922, p. 1-12)

Semnalăm de asemenea, rolul pe care l-a avut Vasile Goldiș prin ziarul „Românul” la adunările pentru alegerea delegațiilor la Marea Adunărilor Naționale de la Alba Iulia, câte cinci pentru fiecare cerc electoral.

Ziarul relatează că din comuna Chișineu Criș (Arad), de exemplu, au participat 3000 de țărani și adresa totodată îndemnuri pentru o participare cât mai largă la „marele sfat al națiunii române”.

Au fost publicate în acest sens, apeluri ale unor personalități, printre care și Vasile Goldiș. La 20 noiembrie 1918 a fost adresată chemarea către studențimea răsfirată pe la casele părințești să-și facă datoria față de „neamul românesc, cu vigozitatea tinereții”, dând întregul ajutor „pentru realizarea idealului nostru: unirea tuturor românilor” (GAGEA, 2008, p. 81).

În preajma realizării Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, „Românul” prin pana lui Vasile Goldiș, reda într-o strălucitoare evocare, instituțională „Golgota”, cavalerul suferințelor pătimate de românii transilvăneni în timpul asupririi străine.

Impresia vie pe care o producea înflăcărea maselor, în perspectiva împlinirii idealului unirii, dorit atât de mult, înaripa tot mai puternic cuvântul tipărit în coloanele ziarului „Românul”.

În articolul „Toată suflarea românească să grăbească la Alba Iulia”, Vasile Goldiș făcea mărturisirea de suflet și de inimă: „Ceasul libertății noastre a bătut și poporul român își va spune hotărârea fermă la o viață nouă în libertate. Va spune acesta fără teamă, cum se cuvine unui popor oțelit în luptă și suferințele vieții”.

Încheiere

Ziarul „Românul” a publicat pe larg, pe zile și ore, programul manifestărilor ce aveau să fie prilejuite de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a descris impresionanta revărsare a mulțimilor în zilele de 29-30 noiembrie 1918, din toate colțurile pământului românesc al Trasilvaniei către Alba Iulia. Tot ziarul „Românul” a publicat Cuvântarea istorică, solemnă și festivă a lui Vasile Goldiș la Alba Iulia și proclamarea unității naționale: „Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, prin glasul celor o sută de mii de români decretează alipirea la România pentru vecie a Ardealului, Banatului și teritoriilor românilor din țara ungurească” – era titlul ce acoperea întreaga pagină a numărului 20, tipărit și difuzat în ziua de marți, 3 decembrie 1918.

Bibliografie

GAGEA, Eugen, *Vasile Goldiș (1862-1934) Monografie istorică*, Editura „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2008, p. 81

GOLDIȘ, Vasile, în „Românul” nr. 1-28 februarie 1922, p. 1-2

Ziarul „Românul” și Marea Unire, Editura politică, 1988, București, Studiu introductiv, de prof. dr. Ion Spălățelu

